

Art as a Protest Medium, New Media Effect and the Banksy Case

Ebru Selcan BARANSELI^{1*}

¹: Anadolu University, Faculty of Fine Arts, Department of Graphic Design, Eskişehir.

*: Corresponding Author, ebaranseli@anadolu.edu.tr

DOI: 10.16950/iujad.343113

Abstract

The relationship between the artist, the concept of art and the art work which has been one of the debated issues since the beginning of the history of the civilization, now has moved into another dimension in the world interconnected with the global networks. The work art which has lost its aura and uniqueness in the era of multiplication has gained a different aura and initiated new debates with the rise of internet. Together with the introduction of the conceptual art the art work which has got its own problematic and message began to interact with its own audience. This interaction at the same time makes the audience as a part of the art work. The conceptual art work delivers the message by using daily objects and the circles. The illegal techniques such as graffiti which are usually seen as vandalism deliver the social criticism messages more strongly. The contentious art works attracts great interest by the experts and the collectors. These art works which have been titled as the Protest Art or Activist Art have been prized as much as with those works exhibits in the art galleries. These works which meet their audience in the streets rather than in the art galleries and no sooner than uploaded to the internet multiplies innumerable, independent from the time and space. Even though they are erased and removed from the application, they keep on transmitting the messages. In this study, Graffiti artist Banksy's works which are saleable at quite high prices, but are not treated as legal, and whose messages spread into large masses through the new media will be analyzed within the context of the conceptual art.

Keywords: New media, Conceptual art, Protest art, Banksy, Graffiti, Stencil

Suggested Citation

Baranseli, E. S. (2017). Art as a Protest Medium, New Media Effect and the Banksy Case. *Inonu University Journal of Arts and Design*, 7(16), 264-280. DOI: 10.16950/iujad.343113.

Extended Abstract**Introduction**

As it has been in Picasso's *Guernica*, which symbolizes ferocity of war, the art, with its milieu and message, has been used as a vehicle of protest since the very first ages. The relation between the work of art with the concept of morality and the reality has been discussed for hundreds of years. While a work is recreating its reality in its own existing process, it is considered as a work of art when it contains the truth. Together with some currents like Dada and Fluxus, the works of art have gained new forms through de-objectification enabling the audience to interact directly with the works of art. The anticipation of Marina Abramovic (1997), who said that the 21st-century art would be independent from the objects which are the obstacles between the audience and the artist, may seem to be true in terms of new media art and of the works of art, which use the new media as medium of circulation and as a milieu of reproduction.

The activist art moves art onto streets through detaching it from its object, reaches larger masses, represents and contains aesthetic, socio-politic and technological developments. Through raising the consciousness among the masses, it uses the public spaces to empower the individual and society and promote social change. The continuity of the given message and its effect are one of the problems that activist artists must face. Both the sustainability of the work of art and the message it carries, as well as the desire of reaching to the whole world, led the new media to be considered as a convenient environment for activist art. This environment, which plays an important role in the democratization of information, is also influential in spreading structural criticisms and ideas from one side of the world to another. In this study, it is aimed to analyse the relation between activist art and new media and re-mediation of these works, which are considered as illegal, through new media enabling the works to consolidate their visibility and permanence. In this regard the case of Banksy is examined with

respect to the notions of "objectless art", new media and activism

Method

In this study the use of art as a mean of protest and its engagement with new media are analysed with regard to Banksy's works. The graffiti artist Banksy, whose works are examined by qualitative research methods and semiotics, is chosen because he does not focus only a single subject, but many subjects with global significance such as war, economy and politics; and because the pieces he creates cannot be considered just as graffiti, but de-objectified conceptual art. The selected Banksy's works are accessed via social media rather than from the places they were exhibited. The universal messages of these works, which were removed from the places they exhibited, but still accessible via new media, are semiotically analysed. These works are assessed with respect to Roland Barthes' theory of semiology. In this context, Banksy's art works have been examined by revealing the denotations, connotations, values, opinions and ideas.

Findings (Results)

English graffiti artist who decorated the streets, buildings, bridges in the several cities of the world with his nickname Banksy, is also known as an activist, film director, and painter. Banksy as son of a photocopy technician has begun to make graffiti impressed by Bristol city culture. Between 1990-1994 he performed his initial works by free graffiti technique; he also used stencil technique in his free hand built works in this period (Wright; 2009: 21). His works with their political and social messages have been presented to the viewers from the framework of black humour and irony and they also contains slogans time to time. Banksy uses street art to give anti war messages as an alternative to the politics discourse reflected by mainstream media. He gives these messages by painting mostly mouse, child, elderly and soldier images. Both his sarcastic, black humour style and also the format of his pieces show

Art as a Protest Medium, New Media Effect and The Banksy Case

that he is not only a graffiti artist who comes from a subculture. Banksy, in his graffiti's which are defined as vandalism and illegal, uses streets, the walls and the window frames as canvas.

He uses both the streets and the people on the streets not only as a surface but at the same time as a piece of the work as in the case of his work: A naked man by hanging to the window, outside of a building to hide from his lover's husband. He escapes traditional abstractions in his works, photo realistic images which contains social interpretations in a certain context labels Banksy's style. Banksy's greedy, homeless peoples are more visible and striking from those people lives in the streets. Children games over with the toxic warning symbol and demolished buildings displays the dirty face of the modern world with in a salient beauty.

Conclusion and Discussion

People are inclined to change the nature and their environment. This can be seen as a transformation effort to make the nature and their environment in conformity with the aims of the people. For Marx, this labour is creative (Marx-Engels; 1973). The creative process realised out of the needs and the demands constituted by abstract thinking and imagination powers. The creative process and the work of art out of the needs and the demands are devoted to the society and defined as social. The work of an art is not only composed of an aesthetic pleasure but also exhibit the existence of the beings.

The Banksy's artwork communicates with the large masses that suffer socio-economical problems across generations by their familiar images from the different countries

and the different occupations. This street artist, whose face and identity is unknown, has become the merging point of the people from the different cultures.

His works can be considered as an answer to the signboards that tells the people what they are supposed to do or not and the billboards that tells the people what they should buy. By this way, he intervenes to the dialog between the people and the authorities as one of the people (Francis; 2010).

He imprints the concepts like greed, poverty, hypocrisy, boredom, despair, futility and alienation in his anarchist, nihilist and existentialist works on anti-capitalism, anti-war, anti-fascism, anti-racism, anti-imperialism and anti-authoritarianism. Banksy's work defined as vandalism, transmit the messages to the society and the world by visual images and the iconography. Even though Banksy's work art takes place in the galleries, museums, the walls of the great art collectors, Hollywood celebrities, keeps spreading to the whole world by the fans of the social network pages and the web sites. Banksy presents his pieces published online in his web site free to his fans and encourage the employees to print his works by using printers and the papers of their firms. In this way it would be possible both to lead the messages of his works to the large masses and also to open up his artworks to the public which materially assessed and belong to a certain class and to be seen only in the art galleries and the museums.

Bir Protesto Aracı Olarak Sanat, Yeni Medya Etkisi ve Banksy Örneği

Ebru Selcan BARANSELİ^{1*}

¹: Anadolu Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Grafik Bölümü, Eskişehir
^{*}: Sorumlu Yazar, ebaranseli@anadolu.edu.tr
DOI: 10.16950/iujad.343113

Özet

Uygurlik tarihi boyunca tartişilan konulardan biri olan sanatçı, sanat eseri ve sanat kavramı ilişkisi günümüzde, dünyanın küresel bir ağıla birbirine bağlandığı ortamda çok daha farklı bir boyuta taşınmıştır. Yeniden çoğaltıldığı çağda aurasını ve biricikliğini kaybeden sanat eseri internetle birlikte farklı bir aura kazanmış, farklı tartışmalar başlatmıştır. Kavramsal sanatla birlikte bir derdi, mesajı olan sanat eserleri izleyicisi ile etkileşime girmeye başlamıştır. Bu etkileşim izleyiciyi aynı zamanda sanat eserinin bir parçası haline de getirmektedir. Kavramsal sanat eseri mesajı gündelik nesnelere, ortamları kullanarak vermektedir. Grafiti gibi çoğunlukla vandalizm olarak görülen ve yasal olmayan teknikler, toplumsal eleştiri mesajlarını çok daha güçlü bir şekilde iletmektedirler. Güçlü mesajlar içeren tartışmalı eserler sanat eksperleri ve koleksiyonerler tarafından da yoğun ilgi görmektedirler. Protesto Sanat, Aktivist Sanat gibi başlıklarda incelenen bu eserler, sanat galerilerine kabul edilen eserlerle yarışan maddi karşılıklar bulmaktadırlar. Kitleleriyle sanat galerisinde değil sokakta buluşan bu eserler internete yüklendikleri anda sayısız çoğalmakta, mekândan ve zamandan bağımsız hale gelmektedirler. Uygulandıkları yerden silinip, kaldırılırsalar dahi mesajlarını tüm kullanıcılara iletmeyi sürdürürler.

Anahtar Kelimeler: Yeni Medya, Kavramsal Sanat, Protesto Sanatı, Banksy, Grafiti, Stensil

Önerilen Atıf

Baranseli, E. S. (2017). Bir Protesto Aracı Olarak Sanat, Yeni Medya Etkisi ve Banksy Örneği. *Inonu University Journal of Arts and Design*, 7(16). 264-280. DOI: 10.16950/iujad.343113.

GİRİŞ

Tarih açısından incelendiğinde sanatın ortam ve mesajıyla protesto aracı olarak kullanılması hayli eskidir. Pek çok sanatçı kitleleri vatan savunmasına, mücadeleye davet etmek veya Picasso'nun meşhur Guernica'sı gibi savaşın vahşetini sembolize ederek protesto etmek amacıyla eserler vermişlerdir. Sanat eserinin ahlak ve gerçeklik kavramı ile ilişkisi yüzlerce yıl tartışılmış; eser, kendi varoluş sürecinde gerçekliğini yeniden yaratırken, ancak gerçeği barındırdığında sanat eseri sayılmıştır.

Dada, Fluxus gibi sanat hareketleriyle birlikte sanat eserleri müze ve galerilerin dışında, nesnesizleşerek izleyicisiyle doğrudan etkileşim içine giren yeni biçimler kazanmıştır. Var olan sanata tepki olarak doğan, reddeden, tersten bakan her akım, her tepki hareketi sanatın sınırlarını zorlayarak, sanatı yok edip yeniden yaratarak kendi akışını şekillendirmiştir. Geleneksel sanat ile toplum arasındaki kopuk bağı yeniden kurulması adına ortaya çıkan hareketlerin rüyasını nesnesinden arınmış olan günümüz sokak sanatı gerçekleştirme çabasıdadır.

Dahası 21. yüzyıl sanatının izleyicisi ile sanatçının arasında engel oluşturan nesnelere bağımsız olacağını söyleyen Marina Abramovic'in (1997) öngörüsünün gerek yeni medya sanatı gerekse de yeni medyayı yayılma aracı olarak kullanan ve onun ortamında yeniden üretilen sanat eserleri açısından gerçekleşmiş olduğunu söylemek mümkündür.

Aktivist sanat, sanatı nesnesinden kurtarıp sokaklara taşır, çok daha geniş kitlelere seslenir, estetik, sosyo-politik ve teknolojik gelişmeleri temsil eder ve içerir. Kitleleri bilinçlendirerek, bireyi ve toplumu güçlendirip sosyal değişime teşvik etmek için kamusal alanları kullanır. Verilen mesajın ve etkisinin sürekliliği aktivist sanatçıların çözümlenmesi gereken sorunlardan biridir. Gerek sanat eserinin ve taşıdığı mesajın sürdürülebilirliği gerekse de tüm dünyaya ulaşma amacı yeni medyayı aktivist sanat için uygun bir ortam haline getirmiştir. Bilginin demokratikleşmesinde önemli bir rol oynayan bu ortam, sisteme yönelik eleştiri ve fikirlerin dünyanın bir ucundan diğerine yayılma-

sında da etkindir. Bu çalışmada aktivist sanat ve yeni medya ilişkisi; yasadışı kabul edilen bu sanat eserlerinin yeni medya aracılığıyla yeniden üretilmesi (re-mediation) ile görünürlük ve kalıcılığının pekişmesi ilişkisi üzerine bir çözümlenme yapmak amaçlanmıştır, bu amaç doğrultusunda Banksy örneği nesnesiz sanat, yeni medya ve aktivizm gibi kavramlar çerçevesinde incelenmiştir.

Nesnesinden Arınmış Sanat

1960'ların sonlarında ortaya çıkan kavramsal sanat, biçimsel yetkinlik peşinde ve profesyonel sanatçıların tekelindeki geleneksel sanatın yerine, daha demokratik ve daha yaygın bir sanat önermesidir. Kavramsal sanatçılar, yaşamı, çevresini ve kendisini sorgular, hızlı teknolojik değişimlere ayak uydurur veya onları reddederken çağdaş bir bakış açısıyla geleneksel sanatın sınırlarını zorlarlar (Germaner; 1997: 48). Sanat yapıtının üretiminden çok, sanatın amacı ve anlamı üzerine yoğunlaşan kavramsal sanatçılar sanat eserini nesnesinden bağımsızlaştırmayı hedeflemişlerdir. Akla gelebilecek her türlü malzemeyi enstrümanı olarak kullanan, nesnesinden arınmış olan bu yeni sanat eseri, galerilerde "izlenmek" için değildir, kavramsal sanat eseri izleyicisini katılımcı olmaya teşvik eder, geleneksel sanat anlayışında olduğu gibi duygularına değil, aklına hitap eder.

Sanatın işlevlerini öne çıkaran kavramsal sanat, sanatın estetik yönlerini de kavram olarak sorgular, sanatın nesnesinden çok ürettiği anlam, işlev ve düşünceye önem verir. Bu sayede sanatın boyutlarından biri olan sanat nesnesinin önemi en aza indirgenir. Nesnesinden arınan sanat eseri, performans sanatı, çevresel sanat, arazi sanatı, video sanatı gibi pek çok alt tür ve türlerin iç içe geçmiş teknikleriyle üretilir.

Değişen politik, ekonomik, teknolojik şartlara uyum sağlayarak veya bunları reddederek şekillenen sanat akım ve hareketlerinden biri olan Protesto sanatı geniş kapsamlı ve eski bir terim olmasına karşılık, toplumsal olaylar ve hareketlerden etkilenerek ortaya çıktığından, zaman içinde dönemsel olarak kendisini güncelleyerek evrilmiştir. Protesto sanatı, performans, yer-

leştirme, grafiti, sokak sanatı ve sanat türleri arasındaki sınırları zorlayan disiplinlerarası ortamları da kapsar. Nesnesinden arınmış olan bu eserler mesaj kaygısı güderler, savundukları veya karşı durdukları düşünceleri sokakla, geniş kitlelerle paylaşmak derdindedirler ve kavramsal sanat içinde değerlendirilirler. Grafiti sanatçısı olarak tanınan ancak sadece duvarları değil, nesnelere, mekânları da kullanan, eserin parçası haline getiren Banksy'nin işleri de her zaman güçlü mesajlar barındırır. Banksy örneğinde olduğu gibi, kavramsal sanatla uğraşan sanatçılar daha geniş kitlelere ulaşmak adına ticari kaygılarla işletilen galerilere karşı oldukları gibi, kimi zaman kurumsallaşmış sanat enstitülerinin de karşısında yer almaktadırlar. Protesto sanatı belli bir bölge ve ülke ile sınırlı değildir, tüm dünyaya seslenir.

The Artist and Homeless Collaborative (Sanatçı ve Evsiz İşbirliği) kitlesel katılım için strateji geliştiren, bireysel ve toplumsal güçlendirme projelerinden biridir. New York'ta barınaklarda yaşayan kadın, çocuk ve gençlerle birlikte sanat yapan sanatçı ve sanat uzmanlarından oluşan bu organizasyon, süregelen barınak sistemi ve ilgili yönetmeliklerin yok ettiği bireysel kimlik ve toplumsal iletişim sürecindeki güven duygusunun yeniden kazandırılacağına inanmaktadır (Wolper; 1995:23). Bu tip projelerde, hantal devlet yapısı aradan çıkarılarak, toplumla kamusal söylemlerle diyalog kurulması süreci sanat yoluyla inşa edilmektedir. The Artist and Homeless Collaborative gibi projelerde siyasi, sosyal ve kültürel alternatif söylem üretilmesine önayak olmak amacıyla üretilen sanat eserlerinin galeri, müze ve özel koleksiyonlarda yer alması, yaygınlığının sınırlanması nedeniyle bu projeler çeşitli eleştiriler almaktadır. Buna rağmen daha önce dışlanan, susturulan bir kesimin eserlerinin sanat üretimi ve toplumsal aksiyon arasında köprü olarak örnek oluşturduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

İrkçilik karşıtı sanat yapan ve buna Resistance Art/ Direnç Sanatı adı veren hareket de protesto sanatı kapsamında incelenebilir. Willie Bester gibi sanatçılar Alman Nazi Partisinden, Güney Afrika'daki ırkçılara kadar güç sahiplerine karşı sanatlarıyla direnmektedirler. Bester çalışmalarında çöpten

topladığı malzemeleri kullanır, bunlarla yüzeyler oluşturduktan sonra bu yüzeyleri yağlı boyayla boyar. Eserlerinde önemli siyah Güney Afrikalı figürleri ve toplum içindeki önemlerini yorumlar. Bir diğer direnç sanatçısı Jane Alexander ise beyaz bakış açısıyla ırk ayrımı ve yapılan zulümleri ele alır. Alexander'in sanatı, Güney Afrika'daki ırkçılık çatışmaları sonrası dönemde de devam eden sağlıksız toplumu konu alır (Williamson; 1990: 42).

Kavramsal sanatla uğraşan sanatçılar kendilerinden önceki geleneksel malzemeleri reddederek, sanat eseri üretimi sürecini de değiştirmişlerdir. Kökleri gerçek dünyada olan ve izleyicilerinin katılımını hedefleyen kavramsal sanat projeleri, sanatı erişilebilir kılmak adına sanat galerileri ve özel mekânların dışına taşımıştır. Banksy'nin İngiltere'deki Tate Müzesi'ne kendi eserini asarak gerçekleştirdiği eylem de böyle bir eleştiri içermektedir.

Benzer şekilde, işbirliğine dayalı metotlarla şekillenen, sanat dünyasının dışından gelen uzmanları da içine alan aktivist sanat da toplumsal katılım hedeflemektedir. Aktivist sanat süreç odaklıdır, yaratma sürecindeki güç ilişkilerini ortaya çıkarma amacı taşır. Siyasi alandaki dönemin militan ruhu ve kimlik politikaları aktivist sanatın ortaya çıkmasını sağlayan koşulları oluşturur.

Aktivist sanat, politik sanattan metodoloji, strateji ve aktivist hedefleriyle ayrılmaktadır ve politik, ekonomik ve toplumsal güçlerin yanında toplumsal değişimlerdeki rolü önemlidir. Kökeni hem sanatsal hem de politik olaylardan gelir. 1960ların sonundan itibaren performans sanatı, görsel sanatlar ile geleneksel tiyatroyun estetik sınırlarını genişleterek aralarındaki katı ayrımı bulanıklaştırmıştır. Performans sanatı, geçici, disiplinlerarası, melez doğası ve kitleleri katılıma davet ederek, izleyiciyle etkileşime izin vermesi nedeniyle o dönemde ana akım medyanın ilgi odağı haline gelmiştir. Feminizm ve gelişen feminist sanat aktivist sanatın şekillenmesinde etkili olmuştur.

Feminist hareketin de ana temalarından biri olan "kişisel olan politiktir" fikrinden hareketle, kişisel (özel) olanı sanat yoluyla paylaşmanın siyasi bir araç olduğu söylenebilir (Felshin; 1995: 9). Bu durum aktivist

Art as a Protest Medium, New Media Effect and The Banksy Case

sanatı kendi çalışma alanında, kişisel deneyimden kamusal boyuta taşır. Aktivist sanatı etkileyen stratejiler işbirliği, diyalog, estetik ve sosyal varsayımlar üzerine sürekli bir sorgulamanın yanı sıra kişisel temsil, bireyi güçlendirme ve toplumsal kimlik

sorunlarının ifadesi ve tartışmaya açılması amacıyla geliştirilir. Banksy'nin eserleri bu bağlamda değerlendirildiğinde hem protesto sanatı hem de aktivist sanat içinde yer almaktadır.

Yeni Medya Sanatı Nasıl Biçimlendirir?

"Biz araçları şekillendirirken, araçlar da bizi şekillendirir."

M. McLuhan

Her sanat biçiminin tarihi, bir dönemin göstergesidir. Sanatın değişen teknolojisi yeni söylemleri ve biçimleri yaratır. Fotoğraf icat edildiğinde resmin ölümü ilan edilmiş, aynı düşünce sinema için de televizyon geldiğinde ortaya çıkmıştır. Oysa insanlar günümüzde hala resim de, film de yapmaktadırlar. Var olan sanat ve medya kendisinden sonra gelenden sorumludur. McLuhan'ın "ortam mesajdır" sözünü hatırlayacak olursak her sanat eseri de teknolojisiyle birlikte döneminin mesajını içerir. Modernizmin ilk günlerinden itibaren yenilikçi ve ana akım medya tekniği ve estetiği açılarından birbirini büyük ölçüde etkilemiştir. Medya kavramının ortaya çıkmasıyla birlikte gerçekleştiği çağın teknolojisini, ortamını kullanan çağdaş sanat, medya sanatıdır diye tanımlamak mümkündür.

Film, radyo gibi kitlesel iletişim araçları olan teknolojilerin kullanılması avangardın kendisini, kendisine dayatılan izolasyondan kurtaracağı fikriyle bağlantılıdır. Bu aynı zamanda Guillaume Apollinaire'nin 1912'de yazdığı Kübizm adlı kitabında geçen, sanat ve insanları barıştırdığı umudu ile ilişkilidir. Vertov kamerayı elektronik bir göz olarak görmüş ve film daha gerçekçi bir sanatsal yapıda gelişir diye planlamıştı. Brecht'e göre radyo çift yönlü olmalıydı (Daniels; 2004: 26). Futurist manifestosuna ise var olan her şeyi yıkıp yeniden tasarlama fikri üzerine şekillenmiştir. Televizyon kendi yeni geleceğini tasarlarken var olan gelenekleri kullanmak yerine yepyeni bir gelenek kurmalıydı, ancak televizyon da var olan planlanmış talepler üzerine kurulmuştur. Genel sanat anlayışı, sanat ile toplum arasındaki kopukluğu ortadan kaldırmak fikri üzerine temellenmişken Avangardlar bu amaca ancak Dada'nın son dönemlerinde, Fluxus'tan sonra, yaklaşmış-

lardır. Elektronik bilgi çağının gündelik hayata nüfuz etmesiyle birlikte insanlar izleyicisi/okuru oldukları ana akım meydanın alternatifini sayılabilecek bir ortamda bilgiye erişme, yorumlama, yeniden üretme ve paylaşma imkânına kavuşmuşlardır.

Yeni medya, internet, web, bilgisayarlı çoklu ortam, video oyunları, cd-rom ve dvd'ler ve sayısal etkileşim özelliğine sahip televizyon programları, dergiler, kitaplar, filmleri kapsayan, sayısal, ağ bağlantılı, manüplasyona açık, yoğun, etkileşimli olan teknolojileri tanımlamaktadır (Lister; 2003: 2). Bu medya, iletişim, bilişim teknolojileri ve günlük hayatın bir parçası haline gelen internet ile sosyal ve ekonomik hayatı derinden etkileyerek sayısal kültürü yaratmıştır. Yeni medyanın ayırt edici özelliklerinden olan, sayısal olma hali bilgisayarda üretilmiş bir iletişim biçimini tanımlar. Bilgisayar ortamındaki bilgi ağ üzerinde yayıldıkça özgürleşir ve demokratik bir iletişim ortamının parçası haline gelir.

Milyonlarca kullanıcıya ulaşan ağ sayesinde biçimlenen yeni sosyal ve ekonomik ilişki biçimi aynı zamanda eski paradigmayı da altüst etmiştir. Kişisel ve kamusal alanlar yeniden inşa edilmiştir. Bilginin artması, sayısal ağlar, kültürel değişim ve yeni sanatsal ifade biçimlerinin oluşmasını sağlamıştır. Yeni medya ortamı aynı zamanda var olan sanatı da çoğaltıp, kendi biçimine uygun hale getirerek yeniden yorumlamaktadır.

Tıpkı geleneksel iletişim ortamlarında olduğu gibi yeni medya da mesajı kendi teknolojisine uyumlu halde yeniden şekillendirir, yeniden medyalaştırır. Bu şekilde mesaj, iletişim sürecinde ortamın teknolojisine uygun şekilde yeniden düzenlenir. Mesaj, kavram, ortam ve iletişim süreci birbirinden ayrılmaz haldedir. Medyalaştırma süreci

ise yeni medyayla birlikte en zengin formuna kavuşmuştur. Durağan ve hareketli görüntüler, sesler, metin ve temsiller ağ üzerinde sınırsız sayıda kopyalanmakta ve ağ toplumu (Castells; 2009: 50) tarafından sınırsız sayıda yeniden ağa atılarak paylaşılmaktadır.

Bu sayede sadece bilgisayar ortamında üretilen, yeni medya sanatı, ağ sanatı gibi isimlerle anılan yeni sanat değil, yeni medya aracılığıyla yeniden üretilen sanat eseri de, durağan bir nesne olmaktan sıyrılmıştır, artık her zaman, her yerdedir. Sesli ve hareketli kopyalar halinde dağılma özelliğine sahiptir. Fiziksel dünyada yer aldığı biçimden farklıdır. Yeni medya ortamına atılan sanat eseri izleyicisiyle, tıpkı bu ortamda üretilmiş sanat eseri kadar farklı bir ilişki kurar. Sanat eseriyle izleyicisi tam bir etkileşim içindedir. İzleyici eseri çoğaltmak, basmak, esere müdahale etmek ve değiştirilmiş halini yine yeni medya üzerinden paylaşmak imkânlarına sahiptir.

Yeni Medya ve Aktivizm

Avrupa'daki ilk protesto ve aktivist hareketlerin kökeni 1950'lere dayanıyorsa da 1968 yılında, batıdan doğuya bütün Avrupa'da aktivizm açısından ulus ötesi dönüm noktası bir yıl olmuştur. Gerçekleşen devrim, farklı ülkelerde, farklı şekil ve yoğunlukta olmuşsa da Avrupa'nın bir ucundaki bir olayın etkisi diğer ucuna hayli hızlı bir şekilde ulaşmıştır. Bu sayede devrimciler kendi ulusal sınırları içinde değil, aynı zamanda dünya çapında etkili olmuşlardır. 1960/1970 protestoları sırasında farklı ülkelerden aktivistler arasındaki ulus ötesi ağlar, olayların boyutlarını belirleyen önemli etkenlerin başında yer almıştır. Öğrenci organizasyonları arasındaki bütün Avrupa'yı kapsayan aracılı değişim, Yeraltı Basın Sendikası gibi ağlar yeni kavram ve fikirlerin yayılmasında rol oynamıştır (Klimke, Scharloth; 2008). Öğrenci aktivistlerin protestolarını geniş kitlelere taşınması tarihin siyasi seyri açısından belirleyici olmuştur.

Aktivizm, belli bir amaç doğrultusunda, savunulan bir fikri ve düşünceyi yaymak, mesajlarını kitlelere iletme için faaliyetlerde bulunmak olarak tanımlanabilir. Yeni medyanın önemli aktörlerinden İnternet'in he-

nüz ilk dönemlerinde, ARPANET projesinde çalışan bilim insanları, akademisyen ve öğrenciler bu ağı kendi aralarında iletişim kurmak, ilgi alanlarına yönelik bilgi paylaşmak ve aynı zamanda siyaset tartışmak için de kullanıyorlardı (Uçkan; 2010). İnternetin dünyaya açılmasıyla birlikte bu yönelim ve ihtiyaç doğrultusunda ağ, ağa katılan kitleler için de etkileşimli bir kamusal alan haline gelmiştir.

İnternetin geniş kitlelere ulaşması sayesinde ağ büyümüş, derinleşmiş ve katmanlara ayrılmıştır. Katılım araçları çeşitlendikçe küresel etkileşim imkânı artmış ve aktivistler için verimli bir ortam haline gelmiştir. Aktivist faaliyetlerin yeni medyaya taşınmasıyla birlikte dijital aktivizm kavramı doğmuştur. Dijital aktivizmin kripto-anarşizm, hacktivizm gibi önemli alt türleri de mevcuttur ve bu alt türler internetin ilk zamanlarından bugüne varlıklarını yeni medya üzerinde sürdürmektedirler.

Sayısal medyanın aktivist amaçlar doğrultusunda kullanımı, belirli bir görüşün savunusu, belirli bir düşünce etrafında ve/veya eylem bazlı örgütlenme, belirli bir görüşe ait fikir ve mesajları bir iletişim kampanyası ile bir strateji dâhilinde kitlelere iletme, bu amaç doğrultusunda lobi faaliyetlerinde bulunma, internet üzerinde boykot, site karartma ve benzeri eylemler gerçekleştirme, amaca yönelik kaynak toplama/ fon oluşturma, hükümetler veya şirketlerin faaliyetlerini izleyerek düzenli olarak raporlama (watchdog) gibi temel aktivist faaliyetler olarak (Uçkan; 2010) özetlenebilir. Yeni medyanın geniş kitlelerce kullanılan sosyal medya araçları üzerinden gerçek zamanlı bilgi akışı sağlanması aktivizm hareketlerinin bir diğer beslenme alanı olmuştur. Bilginin bloglar, hareketli, sesli görüntülerin vloglar ve podcast yayınları aracılığıyla neredeyse maliyetsiz yayılması toplumsal etkiyi arttıran etkenlerdir.

Sosyal ağlar sundukları olanaklarla dijital aktivistler ve toplumsal muhalefet hareketleri için önemli bir örgütlenme, bilgi paylaşım alanı haline gelmiştir. Belli bir bölgeyi ilgilendiren yerel toplumsal sorunlara yönelik dijital aktivizm çalışmaları küresel bir boyut kazanarak etki alanlarını genişletmektedirler. Ağ kültürü ve dijital aktivizm olgusu bu ve benzeri olumlu yönlerine rağmen çeşitli tartışmalara da neden olmuştur. Yeni

Art as a Protest Medium, New Media Effect and The Banksy Case

medya ortamının toplumsal muhalefet hareketleriyle ilişkisi konusundaki yaklaşımları üç ana başlık altında incelemek mümkündür:

- İnternetin katılımcı, şeffaf ve doğrudan demokrasiye ulaşmak için öncelikli yol olduğunu savunanlar;
- İnternetin neoliberal sömürü politikalarının yeni bir aracı olduğunu, sadece ayrıcalıklı kesimlerin kullanabildiği bu aracın toplumsal muhalefet için değersiz olduğunu düşünenler;
- İnternetin iktidar sahipleri tarafından yönlendirilmesine ve geniş kesimlerin dışlanmasına rağmen, sunduğu imkânlar nedeniyle etkili bir mücadele aracı olabileceğini kabul edenler (Göker; 2009).

Bu tartışmalar web 2.0 teknolojisinin gelişmesiyle birlikte ortaya çıkan ve genel kullanıcıya içerik üretme imkânı sağlayan sosyal medya üzerinden değerlendirildiğinde, internetin katılımcı demokrasiye katkı sağladığı pek çok örnek görülebilir. UNESCO'nun Almanya Komisyonu ve Uluslararası Telekomünikasyon Birliği 2016 raporuna göre dünya nüfusunun yarısına yakınının internet erişimi mevcuttur (<http://unesdoc.unesco.org/imaget/0024/002465/246527E.pdf>). Ucuzlayan teknoloji, geniş bant internet erişim teknolojilerinin geliştirilmesi interneti ayrıcalıklı bir kesimin kullanım alanından çıkarmaya başlamıştır. Dolayısıyla internetin tüm gözetim mekanizmalarına rağmen özellikle yeni medya okuryazarı olan kesim tarafından etkili bir şekilde iletişim, bilgi kaynağı ve kendini ifade etme aracı olarak

Banksy Etkisi

Banksy takma adıyla dünyanın çeşitli şehirlerinde sokakları, binaları, köprüleri protest eserleriyle donatan İngiliz grafiti sanatçısı, aynı zamanda siyasi aktivist, film yönetmeni ve ressamdır. Bir fotokopi teknisyeninin oğlu olan Banksy, Bristol şehir kültüründen etkilenerek grafiti yapmaya başlamıştır. 1990-1994 yılları arasında ilk çalışmalarını serbest grafiti tekniği ile gerçekleştirmiş, bu dönemde serbest elle yaptığı işlerinde aynı zamanda stensil tekniğini de kullanmıştır (Wright; 2009: 21). 2000'lerden

kullanıldığını söylemek yanlış olmayacaktır.

Yeni medyanın aktivizmle ilişkisi şüphesiz sadece dijital aktivizm boyutunda değerlendirilemez. Fiziksel dünyanın yeni medya yansımaları da aktivist hareketlerin ve dolayısıyla aktivist sanatın önemli faaliyet alanlarından. Kamusal alanlara uygulanan aktivist sanat eserleri yasadışı kabul edildiklerinden yok edilme riskleri yüksektir. Özellikle performans sanatı kapsamında değerlendirilebilecek türler ve gerilla taktikleri uygulanan yerleştirmeler anlıktır ve kalıcılıkları, geniş kitlelere ulaşmaları ancak kayıt altına alınmaları ve sosyal ağlar üzerinden paylaşılmaları ile sağlanabilir. Bu sayede ağ üzerine atılan bir eser yıllar boyu etki alanını genişleterek varlığını sürdürecektir. Bu durum da aktivist sanat eserinin varlık amacına ulaşması anlamında önemli bir katkıdır.

Sanatçının izleyicisine geleneksel teknik ve malzemeler dışındaki, günlük yaşam nesnelerini de kullanarak ulaşmasına olanak veren kavramsal sanat, sanat eserini nesnesinden bağımsız kılar. Kavramsal sanat, protesto sanatı, aktivist sanat gibi eğilimler ve sanat eserleri izleyicilerini sanat eserinin bir parçası haline getiren fikirler içerir, bu yolla mesajlarını iletirler. Bu eserler internetle birlikte sadece o anda o deneyimi yaşayan, sanat eseriyle birebir etkileşime geçen kitle dışında bütün dünyaya açılır. Burada önemli olan fikirdir. Fikir ne kadar şaşırtıcı, kışkırtıcıysa internet üzerinden de o kadar çok yayılır. Bu çerçevede eserleri kavramsal sanat eseri olarak nitelendirilebilecek, yasa dışı olduğu halde yüksek meblağlara alıcı bulan Banksy'nin çalışmaları incelenmiştir.

İtibarene çok daha hızlı bir şekilde uygulandığından tamamen stensil tekniğini kullanmaya başlamıştır. İşleri içerdikleri politik ve sosyal mesajları izleyicisine çarpıcı bir kara mizah ve ironi penceresinden sunar ve zaman zaman sloganlar içerir. Banksy, ana akım medyanın yansıttığı siyaset söylemine alternatif olarak sokak sanatını anti-kapitalist, savaş karşıtı mesajlarını vermek için kullanır. Bu mesajları çoğunlukla fare, polis, çocuk, yaşlı ve asker görüntülerini resmederek verir.

Sanatçının büyüdüğü İngiltere'nin Bristol şehri, 1990'larda ortaya çıkmış yeraltı kent kültürünün sahnesi olmuştur. Bristol yeraltı sahnesi olarak adlandırılan bu kültür, 1990'ların başından itibaren şekillenmiş, müzik ve grafiti sanatlarını içeren bir kent kültürüdür. Banksy yine bu kültürün kurucu isimlerinden biri olan, Massive Attack adlı müzik grubunun üyesi, 3D lakaplı, aynı zamanda stensil sanatçısı Robert Del Naja'nın da içinde bulunduğu bu kültürle yetişir (http://news.bbc.co.uk/local/bristol/hi/people_and_places/arts_and_culture/newsid_7879000/7879064.stm).

Alaycı, kara mizah ağırlıklı tarzı ve eserlerinin biçemi içinde yetiştiği alt kültürden sıyrılarak sadece bir grafiti sanatçısı olmadığını gösterme şansı vermiştir. Banksy, vandalizm olarak tanımlanan ve yasadışı olan grafitileri için sokakları, duvarları, pencere pervazlarını tuval gibi kullanmaktadır. Sokak ve sokaktakileri sadece yüzey olarak değil, bir binanın dışından pencereye asılı halde sevgilisinin kocasından saklanan çıplak adam işinde olduğu gibi aynı zamanda eserin bir parçası haline getirerek

kullanmaktadır. Eserlerinde geleneksel soyutlamadan kaçınır, belirli bir bağlamda sosyal yorum içeren foto-realistik imgeler Banksy'nin tarzının belirleyicisidir. Banksy'nin aç, evsiz insan temsilleri sokaklarda yaşayan asıllarından daha görünür ve dikkat çekicidir. Üzerinde toksik uyarı sembolü taşıyan çocuk oyunları ve yıkılan binalar, modern dünyanın kirli yüzünü çarpıcı bir güzellikte gözler önüne sermektedir.

Eserlerinin çoğalmasıyla birlikte artan bilinirliği ve popülerliği sanat galerilerinin, aracı ve koleksiyoncuların dikkatini çekmiş, eserleri maddi değer kazanmaya başlamıştır. Erken dönem işlerinden, Bristol'deki bir sosyal kulübün duvarında on yılı aşkın süre yerini koruyan Pembe Maskeli Goril'in (Şekil 1), binanın el değiştirip Müslüman Kültür Merkezi haline gelmesiyle birlikte "değersiz" olduğu düşünülerek üstü boyanmıştır. İnternet kullanıcıları durumu twitter üzerinden dünyaya duyurmuş, Banksy'nin sanatını içselleştirmiş bölge halkı Banksy'nin haberdar olup yenisini yapmasını istemişlerdir (WhitewashedBanksy; 2011).

Şekil 1. Pembe Maskeli Goril (WhitewashedBanksy; 2011)

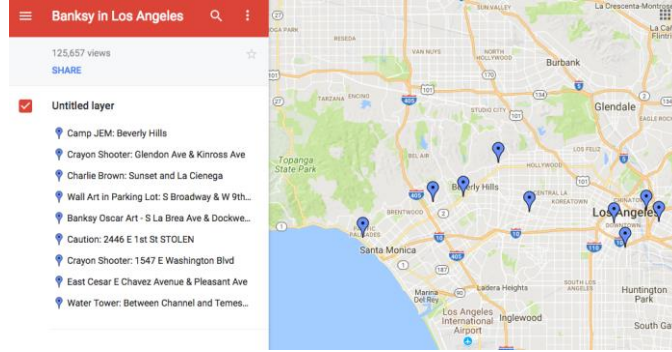
2002 yılında ilk sergisini Los Angeles'ta açan Banksy, şöhretine rağmen anonim kimliğini korumaktadır. Los Angeles sergisinde sokaklarda sergilenecek işlerinin yerlerini, yerleştirir yerleştirmez web sitesi aracılığıyla duyuran Banksy (Şekil 2) bu yolla işlerini isteyen herkesin alabilmesini iste-

miştir (Wyatt; 2006. <http://www.nytimes.com/2006/09/16/arts/design/16bank.html>) Banksy işlerini veya işlerine ait fotoğrafları doğrudan satışa çıkarmamaktadır. Ancak müzayedeciler işlerin kaldırılması veya silinmesi riskini alıcısına bırakarak işlerini satışa çıkarmaktadırlar.

Art as a Protest Medium, New Media Effect and The Banksy Case

Bu sayede eserleri ironik olarak, karşı çıktığı kültürün önemli aktörlerinden biri olan dünyaca ünlü sanat galerilerinde sergilenmekte, aslen yasa dışı olan ve suç teşkil ettiği halde milyonlarca dolara alıcı bulmaktadır. Sokakta yaptığı sanatı onun imzası

haline gelmiştir. Aynı ironiyi Banksy'nin eleştirdiği kitle iletişim araçlarının, sınırları zorlayan eserlerini yayınlaması ve bilinirliğini arttırmasında da görmek mümkündür.

Şekil 2. Banksy Los Angeles Sergisi işlerin sergilendiği lokasyonlar Google maps üzerinden işaretlenmiş haldedir.

Banksy sonraki dönem işlerinde güç, hiyerarşi, otorite merkezli sosyal düzen ve yapıları dönüştürmeye yönelik resimler yapmaya başlamıştır. Bu resimlerden biri Fransız ressam Monet'in Nilüfer Gölleti resminin

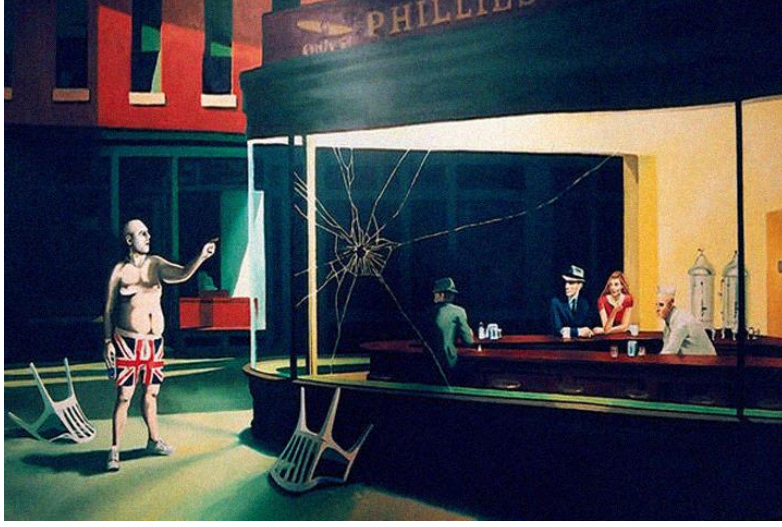
adaptasyonudur. Banksy'nin Monet yorumunda suda nilüferler yerine çöp ve alışveriş arabası yüzmektedir (Şekil 3).

Şekil 3. Banksy'nin Monet'in Nilüferler tablosu yorumu, Show me the Monet (2005)

Bir başka adaptasyon tablosunda, ressam Edward Hopper'ın Gece Kuşları tablosundaki karakterler, kafenin camını fırlattığı plastik sandalyelerle kırmış, Birleşik Krallığın bayrağından yapılmış bir külot giymiş,

yarı çıplak İngiliz futbol hooliganına bakmaktadır (Şekil 4). Bu Banksy tabloları 2005 yılında, Westbourne Grove, Londra'da yirmi gün boyunca sergilenmiştir.

Şekil 4. Banksy'nin Edward Hopper'ın Nighthawks tablosu yorumu (2005)

Sanatçının uluslararası ününü pekiştiren eylemlerinden biri de Amerika ve İngiltere'deki büyük müzelerin duvarlarına kendi eserlerini gizlice yerleştirdiği performanslarıdır. British Museum'daki eyleminde müzeye gizlice soktuğu sahte mağara resimlerini duvarlara asmış, bu eylemi

günlerce fark edilmemiş, Banksy'nin sahte resmi sonradan müze koleksiyonuna alınmıştır. Yıkıcı ve alaycı işlerini New York'taki dört büyük müzenin duvarlarına da gizlice asan Banksy'nin bu dört eserinden ikisi kaldırılmışsa da diğer ikisi yerlerini korumaktadırlar (Şekil 5, 6).

Şekil 5. Banksy'nin New York Metropolitan Sanat Müzesi'ne gizlice yerleştirdiği tablosu (2004)

Art as a Protest Medium, New Media Effect and The Banksy Case

Şekil 6. Banksy'nin "Banksy British Museum'a Karşı" sergisindeki 100 kadar eserden biri; Eylem bastırmak üzere hazırlanmış bir polis memuru, mekanik oyuncak ata binmektedir. (2004)

İsrail güvenlik güçlerinin tehdit ve hatta uyarı ateşine rağmen İsrail ve Filistin arasında yer alan beton duvar, Batı Şeria'daki bariyer üzerine yaptığı çalışmasıyla İsrail politikasıyla ilgili fikirlerini açıklaması ise yine, yeni medya üzerinden yayılarak tüm dünyaya ulaşan bir başka önemli çalışması olmuştur. İnsan yapımı bu fiziksel ve zihinsel duvar üzerine yaptığı küçük kız silüeti, çöp kaplı sokaklardan elinde tuttuğu balonların yardımıyla yükselmektedir. Duvardaki çatlaklar arasından Banksy'nin mavi gökyüzü, oyun oynayan çocuk figürleri ve palmiyeleri görünmektedir. Oturma odası ve açık penceresi izleyicisine, duvarın varlığında ezilmiş ve unutulmuş ev imgesini hatırlatmaktadır (Jones; 2013).

Batı Şeria'daki duvar, grafiti için uygun bir ortam (medium) sunarken başka bir mesaj için, yine mesaja uygun başka bir tekniği seçmesiyle bilinen Banksy'nin bu anlamda da kavram sanatı benimsediği söylenebilir. 2010 yılında ilk gösterimi Sundance Film Festivali'nde yapılan ve Ocak 2011 Akademi Ödülleri'nde En İyi Belgesel dalında aday gösterilen *Exit Through the Gift Shop* filminde Banksy, sanatla ilgili duygu ve düşüncelerini ve sanatçı olmanın kendisi için ne anlam ifade ettiğini anlatmaktadır. Belgesel aynı zamanda sanatı ticari bir sömürü aracı olarak kullanan stüdyo ve galerileri saplantı haline getirmiş bir adamın gerçek hikâyesini belgelemektedir. Bu

uzun metrajlı filmi dışında Banksy, zaman zaman anlık performanslarını bir video kamera ile kayıt etmekte ve bu videoları web sitesinden <http://www.banksy.co.uk/> sergilemektedir.

Banksy'nin Şubat 2013'te Kuzey Londra, Wood Green'de bulunan bir mağazanın duvarındaki dikiş makinesi başında Birleşik Krallık bayrağı diken çocuk köle işçi duvar resmi çalınmış ve Miami'de bir açık arttırma sitesinde satışa çıkmıştır. Çalıntı eserin meşruiyeti tartışmalarına, çalınmasına öfke duyan yerel halkın tepkileri de eklenmiş, açık arttırma iptal edilmiştir. Wood Green yerel yönetimi eserin yerine geri dönmesi için geniş çaplı kampanya başlatmıştır. Eserin bu defa bir İngiliz şirketi tarafından Londra'da satışa çıkarılacağı açıklanmıştır (David Ng; 2013 <http://articles.latimes.com/2013/oct/31/entertainment/la-et-cm-banksy-nazi-20131031>). Temelde yasaklı, yasadışı olan ve £450,000 gibi bir fiyata satılacağı spekülasyonu yapılan bu sanat eseri, yeni medya çağının ironik bir simgesi niteliğindedir (Alice Vincent; 2013, <http://www.telegraph.co.uk/culture/art/art-sales/9876797/Missing-Banksy-Jubilee-work-listed-for-auction-at-450000.html>).

Banksy'nin 2015 yılında açtığı Dismaland sergisi, dünyaca ünlü eğlence parkı Disneyland'in distopik bir versiyonudur. Dismaland'de Banksy'nin yanısıra Damien

Hirst, Jenny Holzer, Jimmy Cauty, Bill Barminski, Caitlin Cherry, Polly Morgan, Josh Keyes, Mike Ross, David Shrigley, Bäst, ve Espogibi 58 sanatçının su parklarında eziyet gören balinalardan, plastik oyuncaklarla dolu çocuk parkına kadar farklı sanat eserleri eğlence parkının farklı alanları olarak sergilenmiştir. Banksy bu alışılmadık performansıyla çocukları çikolata fabrikasına toplayıp insan olmanın zaaflarıyla yüzleştiren Will Wonka gibi provakatif ve kışkırtıcı işlerle yüzleşmemizi sağlar (Jobson; 2015). Bu içkarartıcı ve mutsuz bir eğlence parkı Banksy'nin dünya üzerinde o sırada olanlara karşı ironik bir dile sahip eleştirisi

olarak değerlendirilebilir. Dismaland'de yer alan eserler grafiti ve stensil gibi boyama teknikleri yanısıra sanat dışı alanlara, gündelik hayata ait nesnelere de kullanılmasıyla üretilmiş, toplumsal mesajlar içeren kavramsal sanat eserleridir (Görsel 7, 8). Dismaland sergi süresince kalan, geçici bir eğlence parkı olmasına rağmen yenimedya'nın en yaygın kullanılan aracı olan internet sayesinde dünyaya yayılmış, eserler kaldırıldığı halde internet kullanıcıları fotoğraflarına ulaşabilmekte, bir anlamda Dismaland'i yeniden ziyaret edebilmektedirler. Bir bütün sanat eseri olarak bu proje mesajını iletmeye devam etmektedir.

Şekil 7. Dismaland: Plastik su havuzuna atlayan balina

Şekil 8. Dismaland genel görünüm

Dismaland'den 1.5 yıl sonra, Mart 2017'de Banksy, daha önce de grafitileriyle ziyaret ettiği, Filistin'i İsrail'den ayıran Bethlehem duvarı manzaralı The Walled Off Hotel'i (Duvarlarla çevrili), 9 oda ve bir suitten olu-

şan, dünyanın en kötü manzaralı otelini açmıştır (Harrison; 2017). Eski bir göçmen evinin restore edilmesiyle yapılan otelin iç dekorasyonunda biber gazı kaplı mermer heykellerden, gerçek ordu üstlerinde kulla-

Art as a Protest Medium, New Media Effect and The Banksy Case

nılmış ranzalara kadar çeşitli gündelik yaşam nesnelere provakatif şekilde kullanılmıştır. Sami Musa ve Dominique Petrin'le birlikte tasarlanan otelin en pahalı odası olan kral dairesini Banksy "Yozlaşmış bir devlet başkanının ihtiyacı olan her şeye sahip" diye tanımlamaktadır. Manzaralı odalarında grafitili duvar ve askeri kuleler görülen, rezervasyonları internet üzerinden alan otel, ilk misafirlerini 20 Mart 2017'de ağırlamaya başlamıştır. Özellikle İsraili gençlerin otelde konaklaması ve iki halk arasındaki önyargıların kırılmasını hedefleyen otelin geliri yerel projelere aktarılmaktadır. Duvarlarla çevrili bu otel de tıpkı Dismaland gibi mesajını öncelikle izleyicisi ile birebir etkileşime girerek vermektedir. Bir otel odasından beklenen rahatlama hissi Banksy dünyayı sanatının hem ortamı hem de bir parçası olarak kullanıp var olan kural, yönetmeliklere meydan okurken eserlerinin biçimi ve içeriği ile de bir medya sanatçısı olarak tanımlanabilir. Banksy, yaşadığı çağla, karşı olduğu sistem ve düzenlemelerle sanatı aracılığıyla diyalog kurar ve toplumsal, ekonomik, politik konulardaki fikir ve görüşlerini alternatif söylem üretmekle kitlelerle paylaşır.

Günümüzde yaygın olarak kullanılan arama motoru Google üzerinden yapılan "banksy" araması sonucu 13.700.000'dir. Görsel aramada Banksy'ye ait yüzlerce işi, maps aramasında ise Banksy'nin işlerinin bulunduğu işaretlenmiş yerleri, video aramasında Banksy'le ilgili belgesel ve videoları görmek, izlemek ve paylaşarak çoğaltmak mümkündür. Aktif kullanıcı sayısı 1.11 milyar olduğu söylenen (<http://www.check-facebook.com/>) Facebook sosyal ağı üzerindeki Banksy sayfasının 2013'ün ilk ayları itibarıyla 595.555 takipçisi bulunmaktadır.

SONUÇ

İnsanlar, doğayı ve çevrelerini değiştirme eğilimindedirler. Doğaya ve çevresine müdahale etmek, kendi amaçlarıyla uyumlu hale getirmek amacıyla yapılmış bir dönüştürme çabasıdır. Bu çaba uğruna harcanan emek Marx'a göre yaratıcıdır (Marx-Engels; 1973). Yaratıcı süreç, soyut düşünce ve imgelem güçlerini kullanarak gerçekleştirilir, ihtiyaç ve isteklerden doğar. Yaşadığı çevreye ve birlikte yaşadığı topluluğa yönelik olan bu ihtiyaç ve isteklerden doğan yaratıcı süreç ve eser de yine toplumsaldır.

yerine tıpkı Filistin'de yaşayan insanların, kendi evlerinde dahi huzursuz olmaları gibi rahatsızlık duygusu yaşatma amacına hizmet etmektedir. Otelin müşterileri diğer yandan bütün dünyanın yaptığı gibi İsrail-Filistin arasındaki çatışmayı otelden izler konumdadır (Graham-Harrison; 2017 <https://www.theguardian.com/world/2017/mar/03/banksy-opens-bethlehem-barrier-wall-hotel>). Sanat eseri ile izleyicisi arasında geçen bu rahatsız edici deneyim sadece Banksy'nin mesajının doğrudan alıcısı konumundaki otel müşterilerine değil, aynı zamanda böyle bir otelin açıldığını öğrenen ve internet üzerinden takip eden bütün kullanıcılara ulaştırmaktadır.

Banksy'nin eserlerini sokaklarda izleyen insanlara milyonlarcası yeni medya aracılığıyla eklenir, böylece onun muhalif sesi ve mesajları dünyada yankılanmaya devam eder.

Yeni medyanın en yaygın araçlarından biri olan internetin kullanıcıları Banksy'nin işlerini profil fotoğrafı olarak kullanmakta, kimi zaman yeniden yorumlayarak defalarca paylaşmakta, her defasında sayısal ortam üzerinde sonsuz kopyasını yeniden üretmektedirler. İnsanlar artık yalnızca yaşamlarını sürdürdükleri sokakları, şehirleri veya ülkeleri değil, fiziksel olarak bulunmadıkları sokakları da kimi zaman gerçek zamanlı olarak görmekte, dolaşmaktadırlar. Sanatın, tarihi boyunca toplumla en barışık olduğunu söyleyebileceğimiz bu dönemin mimarı olan sokak sanatçıları, hiç gitmedikleri bu yerleri bilgisayarlarının, mobil cihazlarının penceresi olan ekranları aracılığıyla gezinilen bu mekânları içselleştirmelerine de aracılık etmektedirler.

Sanat eseri yalnızca estetik bir hazdan ibaret değil, varlıkların varlığının ortaya konmasıdır.

Banksy'nin sanatı farklı ülkelerden, farklı meslek gruplarından nesiller boyunca sosyo-ekonomik engellerle yaşamış geniş kitlelerle tanıdık oldukları imgeler aracılığıyla iletişim kurar. Yüzü ve kimliği gizli Bristollü bu sokak sanatçısı farklı kültürden insanların birleşme noktası olmuştur.

Eserleri, sokaklarda insanlara ne yapması

veya ne yapmaması gerektiğini söyleyen işaret tabelalarına, neyi satın almaları gerektiğini söyleyen reklam panolarına yanıtır. Bu sayede otorite ile halkın diyalog kurmasına, halktan biri olarak aracılık eder (Francis; 2010). Savaş, kapitalizm, faşizm, ırkçılık, emperyalizm ve otorite karşıtı, anarşist, nihilist, varoluşçu eserlerinde açgözlülük, yoksulluk, ikiyüzlülük, can sıkıntısı, umutsuzluk, saçmalık/ anlamsızlık ve yabancılaşma gibi kavramları işler. Banksy'nin vandalizm olarak tanımlanan sanatı, yarattığı görsel imgeler ve ikonografi aracılığıyla içinde yaşadığı topluma ve dünyaya mesajlarını iletir. Banksy'nin sanatı, galerilerin, müzelerin, Hollywood ünlülerinin, büyük sanat koleksiyonerlerinin duvarlarını süslüyorsa da sosyal ağlarda açılan hayran sayfaları ve web sitesi aracılığıyla tüm dünyaya yayılmaya devam etmektedir. Banksy hayranlarına web sitesinde yayınladığı işlerini ücretsiz olarak sunmakta, çalışanları şirket yazıcılarını ve kâğıtlarını kullanarak işleri basmaları konu-

sunda teşvik etmektedir. Böylece eserlerinin taşıdığı mesaj da geniş kitlelere ulaşır. Aynı zamanda belli bir zümreye ait ve sadece müzelerde, sanat galerilerinde görülebilen maddi olarak değer biçilmiş sanat eserleri sokağa, herkese açık hale gelir.

Sanat eseri ve yeni medya ilişkisinin bir boyutu geçmişi çok eskiye dayanan "sanat ve teknoloji ilişkisi" tartışmasıdır. Sanatı geleneksel estetik arayışından ve nesnesinden kurtaran çağdaş sanat anlayışlarının yeni medyayla buluşması, ağ üzerindeki temsilcileri ve bu noktada sanatın teknolojiyle kurduğu yeni ilişki belki de Heidegger'in teknolojik kuşatmasını boşa çıkaracak ve teknolojiyi sanatla özgürleştirme imkânı sunacaktır. Yeniden çoğaltılmaya başlandığı çağda aurasını ve biricikliğini yitiren Benjamin'in sanat eserleri artık toplumsal muhalefet, bilinç oluşturma gibi aktivist amaçlarla şekillenmekte ve yeni medyada sayısız kez çoğalarak özgürlüklerini kazanmaktadır.

KAYNAKÇA

- Castells, M. (2009). *Communication Power*. New York: Oxford University Press Inc.
- Cobson, C. (2015) *Welcome to Dismaland: A First Look at Banksy's New Art Exhibition Housed Inside a Dystopian Theme Park*, <http://www.thisiscolossal.com/2015/08/dismaland/> (Erişim Tarihi: 18.6.2016)
- Daniels, D. (2004). *Media—Art / Art—Media: Forerunners of Media Art in the First Half of the Twentieth Century. ... Net 1: Survey of Media Art—Medien-KunstNetz*, vol. 1, Medienkunstim Überblick, 26–33. Vienna: Springer.
- Ellsworth-Jones, W. (2005) *Banksy: The Man Behind the Wall.*, New York: St-Martins Press.
- Francis, N. (2010). *Exclusive: Banksy in his own words*. 4 Eylül, the Sun.
- Graham-Harrison, E. (2017). *Worst view in the world': Banksy opens hotel overlooking Bethlehem wall*. <https://www.theguardian.com/world/2017/mar/03/banksy-opens-bethlehem-barrier-wall-hotel>
- (Erişim Tarihi: 18.8.2017)
- Klimke, M., Scharloth, J. (2008) *1968 in Europe: A History of Protest and Activism, 1956–1977*. US: Palgrave Macmillan.
- Marx-Engels (1973). *Karl Marx on Society and Social Change: With Selections by Friedrich Engels*. University of Chicago Press.
- Lister, M., et al., (2003) *New Media: A Critical Introduction*. London and New York: Routledge.
- Ng, D. (2013) *Banksy watch: Street artist bids farewell to New York*, <http://articles.latimes.com/2013/oct/31/entertainment/la-et-cm-banksy-nazi-20131031> (Erişim Tarihi: 20.9.2016)
- Schulz, W., van Hoboke J. (2016) *Human rights and encryption* <http://unesdoc.unesco.org/ima-ges/0024/002465/246527E.pdf> (Erişim Tarihi: 20.9.2016)
- Uçkan, Ö. (2010). *DijitalAktivizm Ne Kadar Etkili?* <http://www.gennaration.com.tr/yazarlar/dijital-aktivizm-ne->

Art as a Protest Medium, New Media Effect and The Banksy Case

- kadar-etkili/ (Erişim Tarihi: 15.3.2013)
- Williamson, S. (1989), *Resistance Art in South Africa*. Cape Town: David Philip Publishers.
- Vincent, A. (2013), 'Missing' Banksy Jubilee work listed for auction at £450,000 <http://www.telegraph.co.uk/culture/art/artsales/9876797/Missing-Banksy-Jubilee-work-listed-for-auction-at-450000.html> (Erişim Tarihi: 6.5.2015)
- Wyatt, E., (2006). *In the Land of Beautiful People, an Artist Without a Face* <http://www.nytimes.com/2006/09/16/arts/design/16bank.html> (Erişim Tarihi: 6.8.2015)
- Wolper, A. (1995), *Making Art Reclaiming Lives: The artist and homeless collaborative*. In N. Felsin (Ed), *But is it art?* Seattle, WA: Bay Press
- Wright, S (2009). *Banksy's Bristol: Home Sweet Home*. 2nd ed. Bristol: Tangent Books.
- Street art show comes to Bristol*. BBC News. 9 February 2009 http://news.bbc.co.uk/local/bristol/hi/people_and_places/arts_and_culture/newsid_7879000/7879064.stm (Erişim Tarihi: 12.3.2013)

Görsel Listesi

- Görsel 1. Pembe Maskeli Goril, <https://www.theguardian.com/artand-design/2011/jul/15/banksy-gorilla-mask-painted-over>
- Görsel 2. Banksy Los Angeles Sergisi işleminin sergilendiği lokasyonlar https://www.google.com/maps/d/viewer?mid=1u96zPPZanS4LEO1P2Wb2q1dDv28&hl=en_US&ll=34.04538186703302%2C-118.36324350000001&z=11
- Görsel 3. Banksy'nin Monet'nin Nilüferler tablosu yorumu <https://www.cbsnews.com/pictures/the-art-of-banksy/12/>
- Görsel 4. Banksy'nin Edward Hopper'ın Nighthaws tablosu yorumu <http://men-talfloss.com/article/50703/10-artists-influenced-edward-hoppers-nighthawks>
- Görsel 5. Banksy'nin New York Metropolitan Sanat Müzesi'ne gizlice yerleştiği tablosu <http://www.woostercollective.com/post/a-wooster-exclusive-banksy-hits-new-yorks-most-famous-museums-all-of>
- Görsel 6. Banksy: Eylem bastırmak üzere hazırlanmış, mekanik oyuncak ata binen polis memuru. <http://www.telegraph.co.uk/culture/culture-picturegalleries/5515997/Banksy-back-in-Bristol-for-museum-exhibition.html>
- Görsel 7, 8. Dismaland. Fotoğraf: Christopher Jobson. <http://www.thisiscosol.com/2015/08/dismaland/>